

Афсуски, биз Асосий қонунимиз ҳақида Конституция байрамига ўн-ўн беш кун қолганда гапира бошлаймиз. Ҳолбуки, Конституцияни, унинг ғояларини ўрганиш ва ўргатиш барчамизнинг доимий вазифамиз бўлмоғи зарур.

Эсингизда бўлса, бу масала бўйича бундан анча йиллар олдин Олий Мажлис қарори ҳам қабул қилинган эди. Лекин ўтган даврда сиёсий-иқтисодий ҳаётимизда кўп нарса ўзгарди. Бинобарин, энди бу қарорни янгилаш, унга замон руҳини синғдириш зарурати пайдо бўлмоқда.

Бир сўз билан айтганда, Бош қомусимизнинг ҳар бир моддаси биз учун дастуриламалга, ҳаётимиз қондасига айланиши зарур. Бунинг учун Асосий қонунимизни умумтаълим мактабларида, олий ўқув юртларида, маҳалла ва меҳнат жамоаларида тизимли равишда ўрганиш бўйича аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқишимиз керак.

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ

КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҲУҚУҚЛАРИМИЗ КАФОЛАТЛАРИ

Ўзбекистонда чорак асрдан ортиқ вақт мобайнида рўй бераётган муҳим ўзгаришлар, айниқса, қонунларимизнинг либераллашуви, парламент ислохотларини амалга ошириш, суд-ҳуқуқ тизимини демократлаштириш, халқимиз фаровонлигини ошириш, аҳолига уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш соҳасидаги шарт-шароитларни тубдан яхшилаш Конституциямиз қоидалари ва талабларидан келиб чиқиб амалга оширилмоқда.

Асосий Қонунимизда фуқароларнинг демократик ҳуқуқлари ҳамда эркинликлари мустаҳкамланганлиги, уларнинг дунё стандартлари, халқаро ҳуқуқ тамойилларига тўла мослиги, сиёсий ва иқтисодий кафолатлари тизимининг йилдан-йилга такомиллашиб бораётганлиги эътироф этиб келинмоқда. Энг муҳими, инсон ҳуқуқларига оид қоидаларнинг амалга оширилиш механизми, конституциявий-ҳуқуқий тартибга солиш қоидалари ва тамойиллари ўз ифодасини топган. Зеро, демократик фуқаролик жамиятида инсон ҳуқуқларининг устуворлигига алоҳида эътибор қаратилади. Худди шундай талаблардан келиб чиқиб, Конституция ва қонунларимизга асосан, инсон шахсини улуғлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари кафолатларини йилдан йилга такомиллаштириш, халқимиз фаровонлиги,

уларнинг яшаш шарт-шароитлари тобора яхшиланишини таъминлаш, ҳар бир шахснинг табиий ҳуқуқларининг сиёсий-ҳуқуқий ва иқтисодий-ташқилий кафолатлари такомиллашиб бормоқда. Конституциямизнинг 43-моддасида белгиланганидек, "Давлат фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамланган ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлайди".

Айниқса, халқимиз фаровонлигининг энг зарур шартларидан бири бўлган уй-жой, коммунал хиз-

мат кўрсатиш соҳасида инсон ва фуқароларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кафолатлаш йил сайин такомиллаштириб борилиши таҳсинга сазовордир. Шу боис, мамлакатимизда коммунал хизмат соҳасидаги ислохотларнинг асосий йўналишлари белгиланиши, уй-жой фондларидан фойдаланиш ва уларга хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш, аҳолини ичимлик суви, иссиқлик таъминоти, канализация хизматларини янада яхшилаш чораларини амалга оширишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Коммунал соҳа фуқароларнинг яшаш, соғлиқни сақлаш, уйли-жойли бўлиш, табиий бойликлардан оқилона фойдаланиш ҳуқуқларини амалга оширишда мамлакатимиз ҳудудий инфратузилмасининг энг муҳим таркибий қисми ҳисобланади. Унинг фаолияти фуқароларимизнинг муносиб ҳаёт кечириши учун зарур шарт-шароитларни шакллантиради, уй-жойлар ва аҳоли пунктларининг ҳар жиҳатдан шинам ва қулай бўлишини таъминлайди. Мазкур соҳанинг тараққиёт даражаси ва фаолият самарадорлиги аҳолининг шунга мос ҳаёт сифатини шакллантиради, турмуш даражаси ва ҳаёт тарзини акс эттиради, иқтисодий салоҳиятни янада юксалтириш омилларидан бири бўлиб хизмат қилади. Буларнинг барчаси ўзаро боғлиқ бўлиб, сифатли коммунал хизмат – соғлом жамиятни, фаровон ҳаётни, қисқа қилиб айтганда, ҳуқуқларимизни таъминлаш гарови бўлиб хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2017 – 2021 йилларда ичимлик суви таъминоти ва канализация тизимларини комплекс ривожлантириш ҳамда модернизация қилиш дастури тўғрисида”ги қарори аҳолининг кенг қатламлари, айниқса, қишлоқ аҳолиси учун янада қулай ва муносиб ижтимоий-маиший шароитлар яратиш, 2017–2021 йилларда мамлакатимизда ичимлик суви таъминоти ва канализация хизматлари кўрсатиш самарадорлигини ошириш, истеъмолчиларнинг барча ҳудудларда сифатли ичимлик сувидан фойдаланишини таъминлашга қаратилди.

Мазкур қарор билан куйидаги дастур ва лойиҳалар тасдиқланди:

10,2 минг километр ичимлик суви қувурлари ва тармоқлари, 1 677 та сув чиқариш қудуғи, 1 744 та сув минораси ва резервуари қуриш ҳамда реконструкция қилиш, 1 440 дона насос ускунасини ўрнатиш назарда тутилаётган туманлар ва аҳоли пунктлари бўйича 2017–2021 йилларда ичимлик суви таъминоти ва канализация тизимларини комплекс ривожлантириш ҳамда модернизация қилиш дастурининг йўғма ва манзилли параметрлари; 20 та ичимлик суви таъминоти объектини қуриш ва реконструкция қилиш, 302 км дан иборат сув ўтказиш ва водопровод тармоқларини барпо этиш бўйича йирик лойиҳаларни амалга ошириш назарда тутилган. Ушбу муҳим ҳаётий вазифаларнинг амалга оширилиши мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ривожини, шаҳар ва қишлоқларимизнинг янада обод бўлиши, халқимизнинг ҳаёт даражаси

ва сифати юксалишига, фуқароларимизнинг ҳуқуқ ва эркинликларини амалга оширишга мустаҳкам замин яратишга хизмат қилади. Зеро, бундан буён нафақат эски қолипларда ишлаш, балки эски қолипларда яратилган ускуналарни ҳам алмаштириш пайти келди.

Мамлакатимизда марказлаштирилган иссиқлик таъминоти тизими 1950–1970 йилларда очиқ сув тақсимоли ҳамда бино ва иншоотларнинг иситиш тизимларини иссиқлик тармоқларига улаш схемаси асосида ташкил қилинган. Монтаж қилишда кам маблағ сарфланадиган, аммо фойдаланишда катта миқдорда маблағ талаб қиладиган бундай марказлаштирилган иссиқлик таъминоти тизимларининг камчилиги ички иситиш тизими ва иссиқлик тармоқлари қувурларининг хизмат қилиш муддати қисқалиги, иссиқликни ишлаб чиқариш, транспортировка ва истеъмол қилишда эксплуатация харажатларининг юқорилиги, тармоқлар орқали сув узатиш ва иссиқлик қуввати таъминотида белгиланган меъёрдан ортиқ маблағ сарфланиши билан ифодаланади. Бугунги кунда қозонхона ускуналари ва тармоқларнинг ўта эскиргани сабабли, мавжуд иссиқлик таъминоти тизимида иссиқлик манбаларидан мақбул даражада фойдаланишнинг имкони бўлмапти, бу эса, иссиқлик таъминоти корхоналари фаолиятига, истеъмолчиларни иссиқлик хизмати ва иссиқ сув билан таъминлаш сифатига салбий таъсир кўрсатмоқда. Марказлаштирилган иссиқлик таъминотидан узилган айрим кўп хонадонли уйлар, кўпинча, сертификатга эга бўлмаган ва ёнғин хавфсизлиги кафолатланмаган газ ва электр ускуналари билан иситилмоқда. Шу боис, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2018–2022 йилларда иссиқлик таъминоти тизимини ривожлантириш дастури тўғрисида”ги қарори истеъмолчиларга иссиқлик энергияси етказиб бериш сифатини ошириш ва узлуксизлигини таъминлаш, иссиқлик таъминоти тизимини замонавий тежамкор ва кам энергия сарфлайдиган технологияларни жорий этиш асосида янгилаш ва модернизация қилиш, ёқилғи-энергетика ресурсларидан самарали ва оқилона фойдаланишга доир чора-тадбирларни изчил амалга ошириш мақсадида қабул қилинди.

Хулоса қилиб айтганда, фуқароларнинг ҳаёти-миз кўзгуси бўлмиш Конституциямиз ва қонунларда белгиланган ҳуқуқларининг кафолатлари давлатимиз томонидан мунтазам равишда мустаҳкамлаб борилмоқда. Муҳими, фуқароларимиз ҳам уй-жой коммунал хизматлар соҳасидаги мажбуриятларини, айниқса, кўрсатилган хизмат ҳақларини ўз вақтида тўлаб борсалар, бу борадаги ишларнинг самарадорлиги янада ортади, ҳуқуқларимизнинг кафолатлари кундан-кунга такомиллашиб бораверади.

Холмурод НАЗАРОВ,
Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти,
Экология ва сув ресурсларини бошқариш кафедраси доценти, юридик фанлар номзоди